

تأثیر ماساژ بازتابی پا و آرامسازی بنسون بر میزان اضطراب

Effect of foot reflexology massage and Benson relaxation on anxiety

تاریخ پذیرش: ۸۷/۶/۳۱

تاریخ دریافت: ۸۷/۴/۲۴

Mokhtari Noori J. MSc[✉], Sirati Nir M. MSc,
Sadeghi Shermeh M. MSc, Ghanbari Z. MSc,
Haji Amini Z. MSc, Tayyebi A. MSc,
Javadinasab M. MSc

جمیله مختاری نوری^۱، مسعود سیرتی نیر^۱،
مهدی صادقی شرمه^۱، زهرا قنبری^۱، زهرا حاجی امینی^۱،
علی طبی^۱، مجید جوادی نسب^۱

Abstract

Introduction: Anxiety is a common phenomenon after all surgical operation. Complementary methods as foot reflexology massage and *Benson* relaxation cause comfort, tranquility, correction of physical function disorder, change of physiological responses and decrease of fear with signs of disease. Researchers purposed to study the effect of foot reflexology massage and relaxation on decrease of anxiety.

Method: This study was a quasi-experimental three group clinical trial. Community search was women with abdominal surgical operations. Method of sampling was convenience non probable. Samples placed in three groups of foot reflexology massage and relaxation as test and a witness group. *Spielberger* scale used to measure the anxiety and data analyzed by descriptive and analytic statistics.

Results: After using foot reflexology massage and *Benson* relaxation, anxiety decreased significantly between mean of foot reflexology massage and witness groups; and between relaxation and witness groups ($p<0.05$). Comparing the mean of anxiety did not show a significant difference after foot reflexology massage and relaxation ($P>0.05$).

Conclusion: Foot reflexology massage and relaxation are effective on decreasing the anxiety after women abdominal surgical operation and so recommended to use as complementary methods for decreasing anxiety.

Keywords: Foot Reflexology Massage, *Benson* Relaxation, Anxiety, Women Abdominal Surgery

چکیده

مقدمه: اضطراب پیامد مشترک تمام اعمال جراحی است. روش‌های مکمل مانند ماساژ بازتابی و آرامسازی سبب ایجاد راحتی، احساس آرامش، تصحیح اختلال در عملکرد فیزیکی، تغییر پاسخ‌های فیزیولوژیک و کاهش ترس همراه با نشانه‌های بیماری می‌شود. پژوهشگران با هدف بررسی تأثیر ماساژ بازتابی و آرامسازی بنسون بر کاهش اضطراب به این تحقیق اقدام کردند.

روش: این پژوهش مطالعه‌ای نیمه‌تجربی سه‌گروهی و از نوع کارآزمایی بالینی است. جامعه پژوهش، زنان تحت اعمال جراحی شکم و بستره در بخش‌های جراحی بیمارستان بودند. واحدهای پژوهش بهروش نمونه‌گیری غیرتصادفی آسان وارد مطالعه شدند و براساس قرعه کشی اولیه به طور تصادفی در گروه‌های آزمایشی ماساژ بازتابی پا و آرامسازی و نیز گروه شاهد قرار گرفتند. برای سنجش اضطراب از پرسشنامه استاندارد شده /سپیلبرگر و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و تحلیلی استفاده شد.

یافته‌ها: پس از استفاده از ماساژ بازتابی و آرامسازی میزان اضطراب کاهش یافت، به طوری که اختلاف معنی‌داری بین میانگین میزان اضطراب در دو گروه شاهد و ماساژ بازتابی پا؛ و دو گروه شاهد و آرامسازی مشاهده شد ($p<0.05$). بین میزان اضطراب قبل و بعد از هر بار مداخله در دو گروه ماساژ بازتابی پا و گروه آرامسازی اختلاف آماری معنی‌داری وجود نداشت ($p>0.05$).

نتیجه‌گیری: ماساژ بازتابی و آرامسازی در کاهش اضطراب بیماران جراحی شکم زنان مؤثر هستند، از این رو پیشنهاد می‌شود که از این روش‌های مکمل برای کاهش اضطراب استفاده شود.

کلیدواژه‌ها: ماساژ بازتابی پا، آرامسازی بنسون، اضطراب، جراحی شکم زنان

[✉]Corresponding Author: Behavioral Sciences Research Center, Faculty of Nursing, Baqiyatallah University of Medical Sciences, Tehran, Iran
Email: jamlmokhtari@yahoo.com

مرکز تحقیقات علوم رفتاری و دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌ا... (عج)، تهران، ایران

^۱ دانشکده پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی بقیه‌ا... (عج)، تهران، ایران

6 '5 6 5 0# !#& !! 6
 * & 0# @(.0 'G* R 5 0 . K55 5
 6 69 0# 3^r 6 &v # V 6 /0 10 *+) ! "# \$ % & '(
 4? I Av5 F 0 K [5)x #0 OC5a GM ' ./0 1 2 2 3+ 0# 0 45(6&
 F 0 K 0#&D # # 0 . D] E % # 5 6 5'5 \$ 0 % 8*9 8 & %501 7
 IS * 8*9 e P "D#&A G * '4h*5 6 5 % 0 =* 0# 6 0 45 0#)<:
 C* &* K5 6 #. 4 0# 3 44> % ?5 #0# 0 * %%# '5
 I 1 8 &* "!) 5 ' # ! # D* C* 6# ## C 5 A B. 6 5 %@7
)< * 4/ 5 0# 0 6 5 &r ! '7 # #&7# \$ / * F 0 0# &G45> # &* E #0& 0#
 K y 5 5 S '4 0# "10&w @ 3 4 1 5 J" " K 5 4G 'L)<
 zxd &w * 0 1!0 . A '@ %4H# '5 " 05 0 M9 A45 + 0 / *
 x{{ A45 ! 0# 6&L 6 * ^ 3^@)#0 O/. N5 0 6 0 J 5 I
 I! &(K R 2 ! S K 5 5 #0# #& U k R S&H& B4Q ! 5 ! 3 *+&P #
 0 6 5 '\$4 * 0# A&7A! " A 09 | 5 [k 0" A B. 6 5 A! " R4H&5 6 B4 A B.
 I! # 2 " 7 # ' & 5 '[H]* # / 5 # ? '5)< F0 &/ C # T U(1 C #
 I" ? & I G ! 0 &[' (Dc * 0# 4V 0# ! F 0% B4* " I! F 0
 F 0 K \$* K4 ~ ;#0# #& S # 50 " 0# ! 0# K4 # B5 64#K4 43 ?H W 5)
 [] . " 30 8 0# K e41# '?H 45 K [* X0 & & R ! MY Z.0
)< #0# C 70/#&E '1^ W & B" '(I& ! 0# " 7 U & 8*9 1& M C # 180# !
)€'4]&€6& 55! €N & €K4HI €09 #4/ 30&] 0# 4V &47 0 50#A! ! 4E
 3 44> = '€ e €€P I € 09€ . €# I! F 0 # _ 5#0# % ?3^E K '(
 • k A! " | 5 B / , H 5 5 0# R S&H& B4 6 0 3^E K 45)k 2% @K BC [1
 0#&7 6&E 3 "+ _ # ? U(1 6 5 6\4" ! 8 '5 'c *0# " 3 E X0 #&5 #
 %5 G 0# U Q # \$ 09 J4(? • ! Z1)< * Ø 0'5 C # IR 0 5
 " K R4 @ K # _ &.) @ * 0# S % @ UB4B4C*E 7 K @
 0# 0 #&E " #'EK '5 '* 0 * &0 45 f & " H 0#&7 \$* 7 5 e P "
 5 * &# . " I &47 I 09 ss sh * 4/ # K4L a* 0#W @?S&H& @(.0 " K 5 # G
 I! 0 . 0 _ P @ B4. H 0# 44> \$ 5@*_! / '5 3# 6 6 0# " C ! A4 ghh# 0#
 0&5" I 09 ! F 0)<, : #&7&F A 7 * ' . / 3i * 7 # 6 5 0# IS * eP j42k
 I 093^r * 4 I 09*&7 # _ & ? 0&! @*€ 09 0# IS&H& @(.0 (k5 K
 æ4 _ ` G I 09& 5 09 !f &k 5 %[1 mnnhmghl5 'c 7 ! " ak 0# D[4[P
)ø ; - !)))) [1 K .9#&E F 0 5 v * 09 " #&5C* ^ F 0 7 5 &## / 5 #^4
 'c * 4 0 '\$4 * K '5 #&E '?H 0# &0 @ ! 10 5 7 . @(.0 p G* 10 5 S 07. %
 x,,}- '5% %[100# { „o 6 0 45 K4C* 4 F 0 " . 0# 8*9 K4 ~ ! . %4(G % 0 0#
 F 0 " . 0# 8*9 K4 ~ ! . %4(G % 0 0# 6& '5 @(.0 '(" &H q 2H) ! ! #
 0# H '7 * 4Mi _ A! " 0# 6& 509 DH 0 E 2 R M 0# I# 0 4V 3^r X [G*
 0 A! " 0# z{ „b 6 B4 '5 F 0 K ... & \$ 7 5 I ? '5 @(.0 '(" IS&H& @(.0 30 [0#
)ød: #&5 MY @7 * " 6 0 45 % . # I" 0# 5 5 p G* K I ' 9 &k
 69 C* 45 6 0 @ 8 * &A! \ 8* '\$4 * 6 5 p G* @? RL&" ' 9 30&§ * &7
 R4 @ R (4 @6! 0# @ 6 & '5 " S 0# #&7 \$* " (@7 '5 IS&H& @!(.0
 I! uE 7 A! " U[* & 6 9 Z 8 4V MY e(F& ukv H B4. 4# N &stsg
 \ [1 I! Av5 0# I 5 6 0 45 R S&H& B4 7 l'4 * 6 0# 6 & 2 6 69 0# V9 45
)ø: #&7 e P IS * " 0 & K 5 I0&w K)W

Archive of SID

! "# \$ %&

!! Av5 0# I 5 J@7 2 6 * 0 I' G 0 50 50# \ P B4# / ,4 " , !
) !#D %4@D! C * # 7 & 9! 6 0 45 DŠ "" * 0 45 ^ 0# 7 ! I 09 S 4Mi
#0 • ! 5 [14*& * F 0 '5 A! \ ! _d 10 5 *#&5' ./ OABG % 2
0# .# k 0&P4H "'1 W 5 * 7 '?H S / ' 0# 7 " .# k 30&]5" * 0 45
/ B4*6& 5 09 5 5 S 9 / ! R S&H&@ 1! 4\$* . / 0 1! 7 I 09
< k E _*nh / ! 1 5 !*& * # ? . / 0 1 ! 7) 7 14/ * '(E ?5 %[1 '() .^5 R S&H& B4.
! 10 4?) . / 0 1 ?H #08{ ..& \$ 0# . I 4/J L 3 _ ! 6 * A! \ K 9# '5 + *
6 * &E # & %& 30 [A! \ '5 !*& * # 0 %5 1 4Mi #&[* / ' 0# @ S&H&K45. 1!
I&r ^ I 0 #0&E 5 ,o dd ' # K 7&* '(E / # ! 0# 6 0 45 A 09 6 B4^ 0# I
+ 5 N & j 6#&5 0!#&kv5 ! 0#) : 7 !
6 B4 6#&5a 0# b- / [(4OE *A W 5 5 5 5 S 3 4Mi 0 5 1 5 66@ !
- #0# 3 7 I# W 4G W +55 N & #0# 3 7 1 ' 0 ' 4 6 P ' 5 ^ [6 0 45 #0# 3 7
/# &* E I# k 1 4? 0 K #&5 0# '(E F)# " 4H 5 90 " ...& * ! \ \$* ' 5
% " I 0 47&! U " @7B * 0# %V 0# &r 3 ' 5 # ! 0# 5 5 S \$* !% K A
Av5 09 0 v # & • k '5 # 4 % 5 ? 4? R 2 ' 5 \$ 5 0 S R N & 'Q41#
'5 ^ 5 " 3 + E '5 ^ 5)) @ H #4! 8*9 * 0# ' * 5 * 0 0# " #&550 75" !
4V * 0 ^ E * & / ! '5 ^ 5 & E 6 B4 " * 4 0 '\$4 * K) 5 / 8 * 930&] I '(E
5 5 S # _ 'G5 45 0&B 6 ' 0 6 P ' 5 ^ [6 0 45
6 5 eP C # 0# K B ! ! #0# '5 1 5 09 # 8 4 C ! \ W K 5 5 A! " I '= ^ %5 1
A! \ ! ! * & * • E I ! 0 4) #0# " 6 C4 %4[1 0 F 0 K " I# # . ukv # ". "
%4[1 I 5 DP 0# ? 5 7 X 0 &) 5 : * 40 c55 0 45 A! c 8 069 * E & 9
? 5 45 [1 '5)) 4# * & _ # 7 I B * & E S I 0 &. 3 4Mi 0 5 • ! 5 G4#2 /
'5 0 45 0 \ I [1 Av5 '5 G * % 0 45 I 0 W ! " '(E 6 & 5 I 'G41#
U N 7 '5 5 4 # A! \ 0# " 0 ' # 5 I 0 @ 5 \$4 * ?H 30&]5 \ I ! [1 2
) * # & 5 \ & P 0# '(E ? 5 K 4 % # ! 0 29 I 5 10 @ A\$ y P
3 ^ P I 0 2 I 5 e4G2 K % 0 B5 m '\$4 * K '5 e4G2 K \$* 5 # & ! \$* '(E
' * A 0 45 R 4. / & 3 kv A' * 6 B4 A B. 0 & G H 5 3 4Mi 1 0 # S " 4 0
) 7 # _ A\$ I 5 / [(4OE 7#0 * 0# 44 > # \$ W 5 \ I ! [1 2 6 0 45 A 09
Av5 0# I 5 6 * * ?H 5 / o 5 * 0 ^ n K 5) 5 3 & ' (E P R S&H& B4. 7 !
' . / 0 1 @ 7 R L & " % 2 " K A 0 9 6 B4 A B. I 5 0 8 4 V \$ 0 K
0# OE 7 v * * # & 5 ?H '5 # 0 I D! 0 4?) : " '4] & 6 0 45
) 7 % 4 Š eG2 N & * A! 0 45 K 4 H 5 I 0 9 5 5 S 4 Mi ' G • ! 5 ' ?
0 50 # & * R ! I 5 A! \ 0# T ^ E 0 0 & = \$* J@7 % 6 * 3 7 5 & 5
7 ' Z 0 . " 3 2 4 & 6 9 \$* • ! e4G2 & 2 \$* • # 0 & % 4 (G 8 0# I M Y / ' (4 K ' 3
\$* " I ' 5 6 4 P 6 # # 0 45 U " K 4 @ 0# 0 # 8 F ! 0 # _
6 0# * 0 0# ' 7 * I 0 # 4! 0 & O F # _ & H ' 7 # 5 % 5 0 4
) 7 ... 7 '(E # " ! & v * # \$ H ^ E 0 @ 79 e415 0 & # K 4 @ I 5 0 # F 4 0 !
0 1 0 ^ " 4? 0# 0 45 5 5 S # * 0# 7 8 5 7 & 9 B" J 4 I r K 4 ~ ! # & 7
f? ` ' G 41# # 3 a ' 5 ` I ! ! R ! ' . /) * & 7 8 5 A! \ K + *
6 B4'(J . ^ 5 6 9 7 # # S & G 41# 45
). / 0 1 A\$ # 0 &
J! . + 5 5 ' 4 H 5 0 6 & 5 0 9 / 0 # ! / ' 5 \$ ' 4 * ?H R A! \ K % o * # & 9 s
3 @ 2 6 * % 0 1 ' 5 " 0 0 " 4 2 K E ' ?H K 0# A! \ # 0 &) ? 4 H 5 9 0 " ... &

! ! . .")*#&5 / 0 1 & 7&845 % 2	0 45 '5 9 .0 # 2 T J"0&* %42
z"-. ./ 0 1K0B % 2 ažn,ñ A! \)*#&5 7 & " * 9 8*9	C # R %E # 0# " "a)šK_(J4 64 "
'(E ?5 %[1 6 B4 0 4? • 2* K4C*	&2* #0& 0#.m[10 1 0 45 0 4 E 0# 7 # 0 1 K "
D5 5 S ! 7 / # 0#	#0&E 5 7 # # F & 9 " 0# #& & 3 0& # I
* "# p () " &	3 0& # 3 2 4 & e5 ' &E 0 45 a7 ' . /
)-, + Mean ± SD Mean ± SD ! "# \$ %	#&E B" I 0 9 I 3 &P 0## % 0 & *
{,,}b dt,b{~c,d d;,,d~ c,,b{ ./0 "0 12	&P '5 'G41# 45 # B4* '(E K " 0 * ' -
{,,}{; -o,,{ ±c,•; d;,,o~ c,,x ./0 "0 %	6 B4(J .^5 0 45 N & 109 \$*)4 \$*
{,,ox; b-,,b±•,,{ bt,x±;; , -b # ./0 "0 12	! '5 K " / K 0# 7 [M 5 47 0
{,,}{; --,,x±•,bc b-,x±;; , xx ./0 "0 %	3 ? . # 0#* 30&] 0# . 0 1 0 45 0 4 E 0# "
{,,}o -} ,x;±c,oc -d,x{±x,b- ./0 "0 12	'5 I '(E ...&* #4! ! 7) 0#_ 69 I(v
{,,}{,• ,•,, ±b,•o --,-{ ±c,-o # ./0 "0 %	'G41# 45 '(J . '5 6 B4 8 4* %
{,,}-d- ,•,o,±b,•- ,} ,x{±q,o o ./0 "0 123	3 1)7 [M H 0# ## OE)7 1 4/ *
{,,}{; ,-,,{ ±,•o ,x q±o ,{ o ./0 "0 %	0 5 # B4* # 0o^)(. '5 0 5 # 0 T&.
?5 %[1 6 B4 0 4? • 2* K4C145')7 \$* o^)(. '5
5 5 S ! 7 / # 0# '(E 8L0 5 0	! 6 0 45 DŠ6 * ! ! Av5 A! \ \$*6 @
0 5 ! %[1 'c 7 # _ ^K 10 9 B46&*99	0# 6 @ +B4* A! \ \$* 6 #&D! C * # D7 & 9
øTM{,d 7 * #& / # K45 10 #& E '(E	% " 10 47&! " #&5 1^ 4V
A! c a 5 5 S '(E 0 5 ! ?5 6 B4	0 ! 0# '(E ! * '(.)7D ... 7 '(E 0 45
/ # K45š {,d 10 #? •^ E 10 9 =* ' .	SPSS 110 B.* # _ 5# # OE) #&5 " ^
)a ` 7 # #&	_4]& 0 9 # # %4(2 B\$ 1 5)7 [M ' * 0 0#
?5 %[1 6 B4 0 4? • 2* K4C* 4 ' .	1 5 a))0 4? • 2* K4C* 4 ! ! uE 7 *
I 0 9 / ! 7 / # 0# '(E 0 5 0 8 L !	^K 10 9 B4H 6& 1 9 I '4 ! ! 4> 5 0
6 * 6& 9 K # _ ^K 10 9 B4H *9 6& 9)7 # _ 6& c Š(&*9 * 0 %4(2
' G =* T&. / # K45 '(E 0 5 0 8 L 'c 0# #& 5 _4c c 14> % 7 A! \ ! ! 4>	0# #& 5 _4c c 14> % 7 A! \ ! ! 4>
#0 * #øTM{,d 10 #? •^ E K4C* 4	I 5 6 3 K % 7 "c I ! B4> ?H K
0 5 0 8 L ! ?5 K4C* 4 ' G 0# 6& 9 K4 ! 6& 5 I 0 9 5 5 % 7 4B _4c 14>	%>7 % ...&* % 'G5 6 B4
/ 0# A! c =* T&. / # K45 '(E	3 ^P W 5 'c #&5 %li 4B^4k2 j
)a # #6 * øš {,d 10 #? •^ E I 0 9	'5 A! \ ! ! Q ...&* 6 0 45 * 0# #& &
S / 0#(E 0 5 ! ?5 %[1 6 B4K45)7 • v • 4. / & 3 ^P 'A* 3+ &w
^K 10 9 B4H *9 6& 9 # _0 9 5 / 5 5	
)a ` * ! øTM{,d 10 #? 10 9 ^ E	
?5 %[1 6 B4 0 4? • 2* K4C* 4 '	
I 0 9 ! 7 / # 0# '(E	
* "# p 6" ' 50	
- , + Mean ± S[Mean ± S[! "# \$ %	
{,,}xx d,,d±c,•} d,,o±c,b{ ./0 "0 12	
{,,}{; b,,b{±,;{ d,,o±,;{ ./0 "0 %	
{,,bx; b-,o±,;{ bt,x±;; , -b # ./0 "0 12	
{,,}{; -b,•- ±•,,b b-,x±;; , xx ./0 "0 %	
{,,}{, -},b,±•,, -d,x{±x,b- ./0 "0 12	
{,,}{; ,} ,b,±c,d, --,-{ ±c,-o # ./0 "0 %	
{,,d; ,x,o±c,{- ,} ,x{±q,o o ./0 "0 12	
{,,}o ,b q±d,{-, x q±o ,{ o ./0 "0 %	

Archive of SID

(! "# \$ %&
 ' [H] pš {{d # # 6 * T&. / 0# 5 0 %[S ! 7 ! / 0# '(E ... 7 %[1 K4C* 4
 +) B4L * 4H 5 =* 6 B4 0# K44> 0) G # 5d, db o,,d; b{,o U4 '5 I 09
 ! 7 / 0# '?H #0&'*&!* •" "f' 5 '(E 0 5 0 8L ?5 %[1 6 B4CK4 ' G
 4 W I# I '(E *&/ ! . 0# JV 4(# _ 5 ! 7 I 09 S I! / K45 * / 0&P 5
 8*9 K4H 5 0# 0&r %4H# '5 7 A 09 *# "•^ E K "# # 6 * a* 0 %4(ANOVA 6& 9
 ...&* + #K5 8*9 5 p[0 I0&1 5!5H0 ! H 4* p{,;{, 0 #? '(E 0 5 ! %[1
 /I(40E+ 3+ Y '5 / K I! Q) a ` pš {{d 0 #? •^ E '(E 0 5D
) 9 #5

; <
 U[6 C # '5 C 5 #0# W/#'@* L
 0 A 09 I! 4* '5 '5&7 %

* 0# 45 j K7 0 & p[0 I0 15 0 45
 "R" 0 45 A! " 0# *D& DC ! [1
 7 % v p[0 " "6 45 6 0 @NBL&(/) 7 5
 6 0 45 0# / * 0# W W '5 \$ *
 045 5 ^" 4V ^" p[0*1 L&54G '5&7
 K %] ' .) #: #&7 I 0# A! " | 5

I0 9 6&) 0# G5 T&. 3 G4G2 + * 5 B4* A!\

K4C* 4 =?H #0& / ' K45 &*9 * 0 %4(2 34k2 4> =* 'c # # 6 * I "0 O\$ I0 9 6& 9
 # * 6 * I0#? •^ E '(E ... 7 %[1

... 7 %[1 '?H I#0& ! K4 ~ !) p{,;{, R4. /& # I! 4> #& pš {{d I0 #? •^ E
) *#&5 0 #0&E 5 I + 5 N & K4C* 4 # (E 6 B4 #0# % 2 * 9 5 % O& 4Mi
 6 B4 I K4C* 4 ' G 0# 6& " @ (I0 9 6& 9 W K 4> =* &*9 * 0 %4(2 I0 9 6& 9
 S / 0# '(E 0 5 0 8L ! %[1 # * 6 * '?H #0& / ' K45 0 K# E
 4Mi 6#* " pš {{d ; #&5 O#^ " •^ E) pš {{d

JH) ! *#& 9 6 B4 A! " 5 5S 5 '(E ?5 %[1 6'B4 8

6 0 45 " *# " uv I(v 3 G4G2B4* 6 0 @ ! C @ 5 /! R ! 0#

) #: *0 # I " 85 e(oE S . 0#

S " 4 0 '\$4 * K '5 G4G2 \$* / P B4* * "# 6" ' 50 9 " & '
 6 0 45 A 09 6 B4 A B. 0# &GH 5 4Mi H O#*:# Mean±SD Mean±SD Mean±SD \$ %
 A! \ K %] +) : \ ! ! [1 2
 I0 4 5 K4GG2 K 3 G4G25 I 5 0 K 0# B4* {,;{, d,,,o,±c,,} dt,b{±c,,d d,,,o±c,,b{ 12:
 " 6 45 " #0 #8D! %@C*&, 4'(4 C #
 A 09 # \$ 6&E 6 6 B4 A B. | 5S 5
 H " # # 6 * I ^ '5#&7 6#&5 &E W
 '\$4 * 0# 7 A! " K4.0 *9 j7 | 5
) ;d: #& 0 4 5 ! f @ B4. =* 6 B4 K4C* 4 ' G 0 K44(I0 9 6& 9
 K45 B4* I09 / 0# 'c D 6 * 6& " @ (6& 9 0 I0 #? •^ E ! 7 / 0# 5 0 K4H %[1
 •^ E '(E %[1 '(E 0 5 ! 40K* 4 I ?5 I! 5 0 P 6& 9 K4 h{,-;}` # * 6 *
 C* 45 B4* K " #0 # pš {{d ; I0 #?

S / # 0# 6 B4 0 4? • 2*4 K4G*7
 I 09 5 5

* "# p 6" ' 50 () " & '		Mean ± SD		Mean ± SD		! "# \$ %	
{,;{, o}	d,,d±q,,}	db	b{±d,d	.0	"0 12		
{,;{, o}	b{,b{±},;	-o,,{ ±q,,;	.0	"0 %			
{,;{, o}	b-,o±,;	b-,,b±,;	#	.0	"0 12		
{,;{, o}	-b,,b±,;	x,-- ±b,,b	.0	"0 %			
{,;{, o}	-,b,±,;	-,x,±q,oc	.0	"0 12			
{,;{, o}	,b,±c,d	,,j, ±b,oc	.0	"0 %			
{,;{, o}	,x,o±c,-	,,o,±b,-	∞	.0	"0 12		
{,;{, o}	,b,o±c,-	,-{, {, ±,}}	∞	.0	"0 %		

* "# 6" ' 50 9 " & '		(p) 0*:# Mean±SD		Mean±SD		Mean±SD		\$ %	
{,;{, o}	d,,o,±c,,}	dt,b{±c,,d	d,,o±c,,b{	.0	12:				
{,;{, o}	b{,b{±},;	-o,,{ ±q,,;	d,,o±c,,b{x	.0	%				
{,;{, o}	b-,o±,;	b-,,b±,;	b{,x-;;,-b	#	12:				
{,;{, o}	-b,,b±,;	--;;x±,b	b-,x±;;,x	.0	%				
{,;{, o}	-,b,±,;	-,x,±q,oc	-d,x{±x,b-	.0	12:				
{,;{, o}	,b,±c,d	,,j, ±b,d	--,{, ±c,-o	.0	%				
{,;{, o}	,x,o±c,-	,,o,±b,-	,,x{±c,,o	∞	12:				
{,;{, o}	,b,o±c,-	,-{, {, ±,}}	,b,o±c,,{	∞	%				

'c * 4 0 '\$4 * K '5 #&E '?H P 0# B4*.6 0 Š 5 6 0 45 6 B4! " 0# 0\$ 0 4Mi
 I 09 / '5 [* S / 0# A! \ ! ! / 0 ' ^)#0# G56 O ?A! \ %] + *
 #&5 0 #0&E 5 I 45 A 09 6 B4 '(E \$ A! \ ! ! . '5 \$ * '5 B4* O ?(4/G
 +) ;#&[* ' & %5 1 09 / 0# A 09 6 B4 K) ;{ b . #
 4Mi 5 '5 0 0# ? 4H! JH! ! 3 G4G2 4Mi 0#* '(E 0 5 ! 6 B4 K4C* 4
 + * '5 B4* A! " 0# I 09 5 5 S) 6 0 45 6 B4 A! " 5 I 09 S F 0
) A! \ 4H! JH! 6 O ?6&L 4GG2' I ! 5 + * K
 \$* 5 B4* 6 0 Š & _) ;{ b #0# *J&E
 6 > => : '5 '0 '4 6 P '5 ^ [0,-450 5 I?H
 0# I 09 F 0 '5 [* 5 5 S 45 4Mi '4). E # 8*9 6 B4 5 5 5 S 0 5 4Mi
 '[H] * 4 i I 0 9 =* 6 0 45 6 B4 A! " 6 B4 A! c 0# 5 5 S F 0 'c # # 6! ' : 8*9 I
 / 0# B4* I ?55 & * 0# '(E K4C* 4) ;#0# D8 & 0Mi 16 0 45
 K 5#&5 " I# I 09 / '5 [* S 6& 9 e[P 'E %[1 6 B4 ' G 0#
 I 09 '5 [* 5 5 S _ / 6 & 5 7 W =* 5 5 S ! 7 / #aK45 K I 0 9
 'Š 0&5 MY 6 0 456 B4 A! " 0# 6& 5 •^ E '(E 0 5 ! %[1 K4C* 4 ' G
 S \$* P 5 5 S / 0# A! \ ! ! " ' G 0# 6& 9 K4 ! 7 *P&,{d I 0 # ?
) .0 &E '5 I ! K45 '(E 0 5 ! !!K4C* 4
 6 0# '5 I 5 Z & F C* '@ '55 & 6 * I 0 9 =* 0 I 0 # ^ E / K 0# A! \
 F^ 0 & ! # 0A4 UP '5 #0# K4@ A! " 5 5 5 S F 0 4Mi 0š {,d # #
 5 K4Š 6 0 45 #0# 0 # 4V 3^ E D 5 #&7 + * 5 B4* K) 6 0 45 6 B4
 a e4G2 K4 ~ ! [? Z5 # '5 " \$*9) ;#0# G5 K " 6 0 ?6&L 4GG2
 #0# K4@ 0# M0 6 & '5 I 09 S 'H K %] '\$4 * •^ E 5 B4* 6 0 Š & * /
 #&7 # 8 4 OH 7 # 5 * 6 0 45 \$# A 09 * 84 % 2 'c 6 0 45 I 0 _ 5 ! \ \$* P
 I ! IB 0 * 5 0 0 W 0 # B 0 * 5 F & 9 K4H & w - { 0 5 ! (E 0 + * #&5 ' . / 0 1 * c T
 A! c 0 # 4V I F 0 (^ I =* W 0 # S 'c . # '\$4 * K '5 6 & 9 / I 0 G 5 #
 R 6 & '5 0 I 09 5 5 S %4[1 #0# 6 0 45 K 6 B4 A! c 0 Mi * 5 5
 A! c 0# E 5 MY # 0 # 4V '(E #0 * G5 'H '\$4 * 5 ' . ; 'c
 I ! F 0 K F & 9 . ? 5 ! # 0 1 =* 6 0 # 50# '(E %[1 K4C* 4 ' G 0#
) " (I# 50 " 0 8*9 # _ MY U 8 ^ K I 0 9 6 & 9 I 09 S /
 I ! K4C* 4 G =* T & . / # K45 '(E K4H
 I 0 Š * # I 0 Š ! '(4 K %5 3 ? @ # # 6 * 0 I 0 # •^ E '(E ?5 %[1
 0# 'G 5 Š 7 B & (O * . @ & (B c 0#? •^ E K I ?5 3^ E 0# 'H ' , { - '
 Š * # c I 0 0 'H K B !! K4 i '48 'c _ / 6 & %] + * '5 ' & F^ {,d # & [*
 #&7 * #0 1 F 0 '5 [* S 45 4M P A! \ '4 .
 • % 2 6 0 45 6 B4 A! " 0# I 09
 A - #&7 * 4ži
 I ! 5 & * 0# '(E K4C* 4 'Š '5 ' &
 I# I 09 / '5 [* S / 0# B4* I ?5
 I 09 '5 [* 5 5 S _ / 6 & 5 7'
 'Š 0&5 MY 6 0 45 6 B4 A! " 0# 6 & 5
 S \$* P 5 5 S / 0# A! \ ! ! ") .0 &E '5

1- McClean GJ, Cooper R. The nature of preoperative anxiety. Anaesthesia. 1990;45:153-5.

2- Phipps W, Sands JK, Marek JF. Medical-surgical nursing: Concepts and clinical practice. Mosby Statis; 1999.

A! " 0# J " 69 1 I 9 4Mi) 046 I# 59 =* R5* ^ -

UP ' %k.) 6 0# k4v 3 1 \$* ?5 %[1
 X} }, %o ž-xx)4"B

- 15- Jiraymongkol P, Chantein S, Phengchomjan N, Bhanggana N. The effect of foot massage with biofeedback: A pilot study to enhance health promotion. *Nursing & Health Sciences*. 2002;4(3):4-14.

% ?5 ,b 0# #0# 0 # &2) 0 51*^:o
1] 487 6 0 45 6 * Š7 Av5 6 0 45 0# Š7
&(C * # D I0 @B#70 70 c ' 6 :#B
);-, ž 1] 487 Š7B

17- Hottan J, King L, Griffiths P. The impact of foot massage and guided relaxation following cardiology. A randomized controlled trial. *Journal of Advanced Nursing*. 2002;37(2):199-207.

18- Stephenson NL. The effect of foot reflexology on anxiety and pain patients with breast and lung cancer. *Oncology Nursing Forum*. 2001;27(1):67-72.

19- Hayes J. Immediate effects of a five-minute foot massage on patients in critical care. *Intensive Care Nursing*. 1999;15(2):77-82.

20- Rgn H, Ond W, Msc H. The effect of foot massage on patients' perception of care following laparoscopic sterilization as day case patients. *Journal of Advanced Nursing*. 1999;30(2):460-8.

21- Quattrin R, Zanini A, Buchini S, Turello D, Annunziata MA, Vidotti C, et al. Use of reflexology massage to reduce anxiety in hospitalized cancer patients in chemotherapy treatment: Methodology and outcomes. *Journal of Nursing Management*. 2006;14(2):96-105.

6 0 45 1 0 6& 5 1 09 4Mi)0 8 10 ' ^c ^ ,,
& (Š * #6 0 8)>0 70 c ' 6 :JŠ7 * c
);-x d žW0 45 C * # Š7B

6 0 45 5 6& 5 1 09 F 0 4Mi)6 50 6 0 10
)& * # !\^ (' !)6 # Av5 0# % % %[1
);b)%ož-x•
" 0# & 0 Uk @ @H R 2 24M4 4 ^d
@7B &(C * # (%k*)6 0 C @7 #0#
);^;0%,ž{};)A* # 6 > 0&

6- Stephenson NLN, Dalton JA. Using reflexology for pain management: A review. *Journal of Holistic Nursing*. 2003;21(2):179-91.

7- Wills P. The reflexology manual. Rochester, VT: Healing Arts Press; 1996.

ŽU4[P % 8) Ÿ LK &* UP 1!F 0)>] (I &*^}
);-) x);-,

9- Normal L. Feet first: A guide to foot reflexology. New York: Simon & Schuster; 1988.

0 @ 6& 5K 0# 4 MI 1G 0 5 P . (4(G;{
0# J@7 % %[1 6 0 45 4?2 50!"f
)>0 70 " ' 6 :6 8 ? 7 "# 6 0 45 Av5
),{,d x);- ž6 8 @7B &(C * # I0 %š* #
);) ^ # _ 6 0 45 [1 &N/# H0&
);d,) x);}, ž6 [(/ 3 0 % 8
0R()D\$ 0 A 09 F &0 & "0& W^/9 K4 ;,* 5
);(d)-o- ž# 5 3 0 %š* 8) 0 v
);) [* ! .)a (E # I0 J4!_)Œ4. * ^-
);d)o)-x} žA* #0&* 3 % 8
'(5 G 1!0 "# \$ % & 5 W)BŽ. # 1^;b
);d) x)-x o ž•7B 3 0 % 8 69 5

یادداشت:
